

1. Аутизм в Україні. Сучасні реалії надання допомоги особам з розладами спектру аутизму: Матеріали науково-практичної конференції до Всесвітнього дня поширення інформації про аутизм. – К., 2014. – 98с.
2. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: монографія. – К., 2009. – 385с.
3. Шульженко Д.І., Андреева Н.С. Корекційний розвиток аутичної дитини: (книга для батьків і педагогів). – К.: Д.М.Кейдун, 2011. – 344с.

УДК 373.3.016:502.2"196"(043.2)

Химишинець Д. М.

студентка групи ПО-3, спеціальності «Початкова освіта»,

Кузьма-Качур М.І.,

к.п.н., доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,

Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Природа здавна вважалась у педагогіці одним з найважливіших факторів освіти й виховання, і багато філософів, педагогів визначали велику роль природи в розвитку дитини. Адже спілкування з природою відкриває широкий простір для задоволення природних потреб дитини у пізнанні навколишнього, незвіданого, незнайомого, збагачує її духовний світ, розвиває спостережливість та дослідницькі вміння.

Аналіз філософської, історико-педагогічної літератури свідчить про те, що проблема розвитку природничої освіти в історії педагогічної думки розглядалася в контексті проблем формування всебічно розвиненої особистості, забезпечення її зв'язок з природою.

Цікавим періодом становлення й розвитку природничого виховання учнів та методики викладання дисциплін природничого циклу були кінець 50-х – 60 роки ХХ століття. Починаючи з 1968 року було здійснено перехід від чотирирічного до трирічного початкового навчання, що пов'язано із зміною ролі початкової освіти у загальній системі народної освіти. У зв'язку з цими змінами природознавство як навчальний предмет вивчалось у 2-3 класах початкової школи. В 1 класі діти знайомилися з окремими елементами і явищами природи під час спостережень, екскурсій, читання статей із підручника «Читанка». Така система навчання природознавству проіснувала до кінця 80-х років.

Розвитку методики викладання природознавства як науки в 60-80-ті роки сприяли видатні методисти цього часу П. Завітаєв, М. Скаткін, А. Мельчаков, З. Клепініна, В. Гетьман, В. Онищук та ін. П. Завітаєв вніс суттєвий вклад в удосконалення методики викладання природознавства і сільськогосподарської праці в початкових класах. Особливого значення вчений надав розробці методики проведення предметних уроків, уроків-екскурсій із широким використанням різноманітних наочних засобів

навчання, розробив методичні рекомендації, посібники для вчителів початкових класів з проблеми організації і проведення спостережень за предметами і явищами неживої і живої природи, молодшими школярами. Основні праці вченого: «Експерсії та предметні уроки в 1-4 класах», «Експерсії та предметні уроки в 1-3 класах», «Навчально-дослідна ділянка 1-4 класів», «Спостереження й досліди з природознавства в початковій школі», «Обладнання занять по вивченню природи в 1-4 класах» та ін.

Видатний методист з природознавства у початкових класах М. Скаткін зробив значний внесок у розвиток методики природознавства. Він є автором програм з природознавства у початковій школі, підручників з природознавства для 3-4 класів («Нежива природа», «Книга для читання з природознавства», «Природознавство»). Педагог вважав, що: у початковій школі діти мають отримати первинне уявлення про особливості живих організмів; початкова школа має ознайомити дітей з конкретними, доступними для їх розуміння явищами природи і сільськогосподарської практики, в яких найбільш яскраво проявляються ті чи інші закономірності.

Популярними методичними посібниками для вчителів початкових класів, зокрема з позаурочної роботи, є книга В. Гетьмана «Експерсії з природознавства в 2 і 3 класах», в якій автор зосереджує увагу на навчально-виховному значенні, плануванні, методиці підготовки і проведення експерсій, організації самостійної роботи учнів, дає поради, як оформити зібраний матеріал.

Розгляду проблеми організації навчально-виховного процесу з учнями молодшого шкільного віку приділяв увагу В. Сухомлинський. Василь Олександрович помітне місце в творчій діяльності відводив спілкуванню дітей із природою, як об'єкту пізнання, сфері активної діяльності. Він писав: «Кожний тиждень ми присвячували кілька уроків «мандрівкам» до джерел думки і рідного слова – спостереженням. Це було безпосереднє спілкування з природою, без якого криниця розумових сил і нервової енергії швидко пересохла б. Розповіді про природу, про предмети і явища навколишнього світу вже пробудили у дітей допитливість, і я змушений був відповідати на багато запитань» [1].

Свої заняття серед природи педагог назвав «уроками мислення», які він вважав ефективним засобом розвитку мовлення дітей. Під керівництвом В. Сухомлинського діти розмірковували над причинами і наслідками явищ природи, порівнювали якості й ознаки предметів, встановлювали існуючі у природі взаємозв'язки.

У 80-і роки ХХ століття постало питання про необхідність подальшого вдосконалення структури освіти, підвищення якості підготовки підростаючого покоління в загальноосвітній школі. Назріла потреба у проведенні реформи школи. Відповідно до основних напрямів реформи загальноосвітньої і професійної школи з 1986–1987 навчального року трьохрічна початкова школа почала переходити на чотирьохрічний термін навчання дітей з шести років.

Щоб розпочати навчання згідно з відміченими настановами, необхідно

було визначити зміст навчального матеріалу за роками навчання, підготувати й видати нові навчальні плани, програми, підручники, наочні посібники, які б відповідали віковим особливостям дітей 6-річного віку та завданням, які поставлені перед школою. Таку роботу виконали, зокрема з природознавства в основному наукові співробітники лабораторії навчання і виховання молодших школярів інституту педагогіки АПН України, викладачі-методисти вищих навчальних закладів країни: Т.Байбара, Н.Бібік, Л.Бондаренко, Н.Коваль, Л.Нарочна, В. Онищук та ін. Було видано програми і підготовлено підручники, які упродовж 80-х – 90-х років удосконалювалися.

Проголошення й розбудова самостійної Української держави відкрили нову сторінку в розвитку освіти. Її зміст викладено в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ ст.), де в основу пріоритетних принципів розвитку її системи поставлено гуманітаризацію, гуманізацію й демократизацію наступність всіх складових елементів освіти її неперервну та національну спрямованість.

Список використаних джерел

1. Сухомлинский В.О. Сердце отдаю детям. / В. О. Сухомлинський – К.: Радянська шк., – 1988. – 117с.

УДК 37.018.3 (477.87)«1919-1939» (043.5)

Черепаня М.Т.,
асистент кафедри педагогіки
дошкільної та початкової освіти
Мукачівський державний університет

ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ В ЗАКАРПАТТІ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОГО ПЕРІОДУ (1919-1939 рр.)

Період перебування Закарпаття в складі Чехословаччини впродовж 1919 - 1939 рр. впевнено можна назвати періодом удосконалення системи освітньої роботи в закладах інтернатного типу. Важливим у контексті змісту навчальної та виховної діяльності закладів інтернатного типу даного періоду є кількість вихованців школоповинного віку від 6 до 15 років. Згідно звітної документації за Чехословацької доби у державному дитячому будинку в м. Мукачеві та його філіалах загальна кількість таких дітей у 1934 р. становить – 1366 осіб, у 1935 р. – 1432 особи, у 1936 р. – 1527 дітей. Відповідно до Малого шкільного закону (1922 р.) ці діти повинні відвідувати школи. Загалом у цей час у закладі нараховується 1317 школоповинних дітей, з них: у школі для сліпих в м. Мукачеві – 40, у школі для дев'янтних дітей в м. Севлюші – 150, санаторного дитячого притулку в Полянні – 25, в сімейному будинку «Крест'янська служба» в Сваляві – 15, в інших дитячих поселеннях - 1042, в будинку для калік в м. Мукачеві – 45 дітей [3, арк. 31].

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківської опіки, які перебували в

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>